

ULUSLARARASI DERS KİTAPLARI VE EĞİTİM MATERYALLERİ DERGİSİ (IJOTEM)

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijotem>

BİLSEM Yönergesinin Eğitim ve Öğretim Sürecindeki Rolünün Değerlendirilmesi

Nuh ÖZBEY¹

*Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Matematik Eğitimi Bölümü
Dr.*

nuhozbey@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-4542-2958

Makale Türü:

Alınma Tarihi: 22.05.2024

Kabul Edilme Tarihi: 27.05.2024

Çevrimiçi yayınlanma tarihi: 27.05.2024

Alıntı: Özbey, N. (2024). BİLSEM yönergesinin eğitim ve öğretim sürecindeki rolünün değerlendirilmesi. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 7(1). 28-47.

BİLSEM Yönergesinin Eğitim ve Öğretim Sürecindeki Rolünün Değerlendirilmesi

Nuh ÖZBEY¹

Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Matematik Eğitimi Bölümü

ÖZ

Araştırma Makale

Yönergelerin açıklayıcı özellikleri ve farklı konulara ilişkin kapsamlı bilgi sağlamaları, kurum işleyişinin paydaşlar tarafından net bir şekilde kavranmasına olanak tanır. İşleyişin açıkça belirlenmesi uygulamalarda tutarlılık sağlayarak kurumsal performansı artırır. Özellikle Bilim ve Sanat Merkezlerinin (BİLSEM) çalışma düzenini belirleyen yönergeler, bu kurumların farklı alanlarda başarılı olabilmesi için temel bir belge ve rehber niteliğindedir. Bu çalışma, mevcut BİLSEM yönergesini temel alarak bu kurumlardaki eğitim-öğretim sürecinin ana hatlarını belirlemeyi ve hedeflenen eğitim sürecinin temel bileşenlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Süreç boyunca, ilk olarak BİLSEM yönergesindeki başlıklar, alt başlıklar ve önemli noktalar gözden geçirilmiş ve yönergeye ilişkin genel bir anlayış sağlanmıştır. Daha sonra, belgede yer alan önemli bilgiler sistematik bir şekilde düzenlenmiş ve kodlanmıştır. Son aşamada ise, bu kodlar üzerinden yapılan içerik analizi ile ana temalar belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, yönergede yer alan eğitim ve öğretim süreciyle ilgili veriler beş tema altında toplanmıştır. Bu temalardan ilki, öğrencilerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesine odaklanan temel amaçları içermektedir. İkincisi BİLSEM'lerdeki eğitim ve öğretim ilkelerini ele almaktadır. Üçüncüsü, eğitim ve öğretim sürecindeki planlama esaslarını açıklamaktadır. Dördüncüsü, eğitim ve öğretim etkinliklerinin organizasyonunu detaylandırmaktadır. Son olarak, beşinci tema ise değerlendirme anlayışını ele almaktadır. Belirlenen temalar ve kodlar, eğitim sürecinin ana bileşenlerini ve yönergenin kapsamını detaylı bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın bulguları ışığında BİLSEM yönergesinde belirtilen değerlendirme süreçlerinin etkililiğini değerlendiren çalışmalar yapılması önerilebilir. Bu tür araştırmalar sayesinde mevcut süreçler iyileştirilerek bu kurumların kapsamlı bir şekilde yapılması sağlanacaktır.

Alınma

Tarihi:22.05.2024

*Kabul Edilme Tarihi:
27.05.2024*

*Çevrimiçi yayınlanma
tarihi: 27.05.2024*

Anahtar Kelimeler: BİLSEM, yönerge, eğitim, öğretim, değerlendirme

¹ Sorumlu yazar iletişim bilgileri:

Dr.

nuhozbey@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-4542-2958

The Evaluation of the Role of BİLSEM Instruction Document in Education and Instruction Process

Nuh ÖZBEY¹

*Gaziantep University, Institute of Educational Sciences, Department of Mathematics
Education*

Abstract

Guidelines provide comprehensive information, helping stakeholders understand the institution's functioning. Clearly defined procedures enhance consistency and improve performance. For Science and Art Centers (BİLSEM), these guidelines are fundamental documents guiding success in various areas. This study aims to identify the main outlines of the education-teaching process in these institutions and to reveal the fundamental components of the targeted educational process, based on the existing BİLSEM instruction document. The document analysis method was used in the research. Throughout the process, firstly, the titles, subtitles, and important points in the BİLSEM instruction document were reviewed, and a general understanding of the directive was developed. Then, the significant information in the document was systematically organized and coded. In the final stage, main themes were determined through content analysis conducted using these codes. As a result of the study, data related to the education and teaching process in the instruction document were gathered under five themes. The first theme covers the fundamental objectives for student development. The second focuses on the principles of education and teaching in BİLSEM. The third explains planning principles in the education process. The fourth details the organization of educational activities. The fifth addresses measurement and evaluation. These themes and codes reveal the main components of the education process and the scope of the instruction document. Thanks to such research, existing processes will be improved and a comprehensive structuring of these institutions will be achieved.

Keywords: BİLSEM, document, education, teaching, evaluation

Research Article

Received: 22.05.2024

Accepted: 27.05.2024

Published online:
27.05.2024

¹ Corresponding author:

Dr.

nuhozbey@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-4542-2958

Giriş

Türkiye'de bakanlıkların çalışma sistemi, hukuk düzenindeki normlar hiyerarşisine dayalı olarak işler. Bu hiyerarşik yapıda, normlar belirli bir düzen içerisinde alt alta ve üst üste kademelendirilir. Bu kademelendirme, her bir normun kendisinden üst olan diğer bir norma uygun şekilde geçerlilik kazanmasını sağlar (Dönertaş, 2023). Örneğin, bir kanun Anayasa'ya aykırı olamaz; aynı şekilde, bir yönetmelik de kanuna aykırı olamaz. Bu hiyerarşik yapı, normların belirli bir sırayla ve düzen içinde uygulanmasını sağlar. Bu sayede, hangi durumda hangi normun geçerli olduğunu belirlemek kolaylaşır ve uygulamada karmaşıklıklar önlenir. Aynı şekilde oluşturulan yapı, hukuki normların uygulanmasında yol gösterici bir rol de oynar. Üst normlar, alt normların nasıl uygulanacağını belirler ve böylece hukuk sisteminde bir yönlendirme işlevi görür. Bu durum, uygulayıcıların ve kurumların, kuralları doğru ve tutarlı bir şekilde uygulamasına yardımcı olur (Kaya, 2023).

Yasal düzenlemelerde en üstte yer alan normlar (örneğin, Anayasa), en yüksek etki gücüne ve üstünlüğe sahiptir. Bu normlar, diğer tüm normlara yön verir ve tüm hukuk sisteminin temelini oluşturur. Hiyerarşide aşağı indikçe, normların etki gücü ve üstünlüğü azalır. Örneğin, bir kanun, Anayasa'ya göre daha az etki gücüne sahiptir. Aynı şekilde, yönetmelikler kanunlardan, yönergeler ise yönetmeliklerden daha az etki gücüne sahiptir. Buna karşılık, düzenlemelerde aşağıya doğru inildikçe, normların içerdiği açıklayıcı hükümler artar. Bu, daha alt düzeydeki normların (örneğin, yönetmelikler ve yönergeler), üst düzeydeki normların genel ilkelerini ve kurallarını daha detaylı ve özellikli bir şekilde açıklamak üzere düzenlenmiş olması anlamına gelir (Gülcan, 2019). Üst düzeydeki normlar genellikle daha genel ve soyut ilkelere dayanırken, alt düzeydeki normlar bu genel ilkelerin pratik uygulamasını ve detaylarını belirler. Örneğin, bir kanun genel ilkeleri ve ana hatları belirlerken, yönetmelik ve yönerge bu kanunun nasıl uygulanacağını detaylandırır ve özellikli kurallar koyar (Erkiliç, 2022).

Yönergeler, yönetmeliklerden ayrı olarak uygulamaya yönelik işlem ve bölümleri ele alırlar. Bu belgeler, temel manada yasal düzenlemelerin uygulanmasında uygulayıcılara yol göstermek, onları aydınlatmak ve bazı noktalara dikkat çekmek amacıyla ilgililere gönderilen yazılardır (Karaman Kepenekci ve Taşkın, 2017). Kurumlar, bu belgeler aracılığıyla çalışma süreçlerini düzenler ve verimli bir biçimde yürütürler. Böylece kurumlar hem daha verimli çalışabilir hem de hukuki süreçlerde daha güçlü bir konuma sahip olabilirler (Cengiz, 2021).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) yapısında, normlar hiyerarşisine uygun olarak en üst düzeyde Anayasa yer alır ve tüm diğer normların bu belirleyici yasaya uygun olması zorunludur. Ardından yasalar gelir; yasalar, yazılı, genel, sürekli ve soyut hukuk kurallarıdır ve yasama organı tarafından çıkarılır. Yasaların ardından yönetmelikler gelir. MEB'de yönetmelikler, yasaların uygulanmasını sağlamak için çıkarılır. Yönetmeliklerde değinilmeyen konulara açıklık getirmek için düzenlenen ve resmî belge olarak tanımlanan yönergeler, belirli bir esasa dayanarak üst makamlardan alt makamlara verilen talimatları içerir. Örneğin, MEB'e bağlı okulların yönetimi, öğretmenlerin atanması ve ders programları gibi konuları düzenleyen yönetmelikler bulunmaktadır. Yönetmelikler bazı durumlarda kuruma bağlı olmayan farklı kişilerin de sorumlu oldukları kuralları ve uygulamaları da içerirler.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerini fark etmeleri ve kapasitelerini en üst düzeyde kullanmaları amacıyla 1995 yılında Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) açılmış ve Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde hizmet vermeye başlamıştır (MEB, 2024a). Açıldıkları zamandan günümüze kadar, BİLSEM'lerin kuruluşu, öğrenci seçim süreçleri, kayıt işlemleri, öğretmen seçimleri ve hizmet içi eğitimleri ile eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi yönergelerle düzenlenmiştir. Bu kapsamda yayınlanan ilk yönerge, Eylül 1995 tarihinde MEB'e bağlı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün makam onayı ekindeki Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi olmuştur. Bu tarihten itibaren, BİLSEM'ler yönergeler ile yönetilmeye devam etmiş ve bu yönergeler sırasıyla 2001, 2007, 2015, 2016, 2019 ve en son olarak 2022 yıllarında güncellenmiştir (MEB, 2024b). Günümüzde yürürlükte olan Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) yönergesi, 07.07.2018 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne dayanmaktadır ve 1 Aralık 2022 tarihinde yayınlanarak 15 Aralık 2023 tarihindeki değişikliklerle yürürlüğe girmiştir. Bu yönerge, öncekiler gibi BİLSEM'lerin işleyişine ilişkin temel kuralları kapsamaktadır (MEB, 2024c).

MEB tarafından yayınlanan yönergelerin açıklayıcı özellikleri ve detaylı bilgi sağlamaları nedeniyle, bağlı kurumların içindeki herkesin, işleyişe dair net bir kavrayışa sahip olmasını sağlayacaktır. Ayrıca, prosedürleri açıkça belirlemeleri ve sorunlara çözüm önerileri sunmaları, uygulamalarda tutarlılık sağlayacak ve kurumsal performansı artıracaktır. Özellikle Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) için yönerge, kurumun farklı alanlarda başarılı olması için temel bir belge niteliği taşıyan bir rehber olarak kabul edilebilir. Bu bağlamda, BİLSEM

yönergesinin incelenmesi başarılı bir eğitim hizmeti sunulmasında kilit bir rol oynaması sebebiyle önemlidir.

BİLSEM yönergesinin temel yapı taşlarını belirlemek ve ana hatlarını ortaya koymak, bu kurumların eğitim ve öğretim süreçlerinin etkili bir şekilde yürütülmesi için kritik bir öneme sahiptir. Yönergede belirtilen eğitim-öğretim sürecinin incelenmesi BİLSEM'lerin eğitim kalitesini artırmaya ve öğrencilerin başarısını desteklemeye yönelik katkılar sağlayacaktır. Ayrıca, BİLSEM yönergesinin önemli noktalarının anlaşılması, bu kurumların amacına uygun şekilde çalışmasını ve öğrencilere yönelik etkili eğitim hizmetleri sunulmasını sağlamada önemli bir adım olacaktır. Bu kapsamda gerçekleştirilen ve mevcut yönergeyi temel alan bu çalışma, BİLSEM yönergesinde belirtilen eğitim-öğretim sürecine ilişkin ana hatları belirlemeyi ve hedeflenen eğitim sürecinin temel bileşenlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Model

Araştırma sürecinde, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman kavramı, belirli bir konuyla ilgili olarak araştırmacılara bilgi sağlayan kitap, dergi, günlük, yönetmelik, yasal metin ve gazete gibi her türlü yazılı materyali ifade eder (Balcı, 2016). Bu çalışmada ele alınan doküman, kurumsal bir metin olan (Corbetta, 2003) ve araştırmacının müdahalesi olmadan üretilen (Kıral, 2020) BİLSEM yönergesidir.

Doküman analizi yöntemi, elde olan yazılı metinlerin içeriğini sistematik bir şekilde analiz etmek amacıyla kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Wach, 2013). Bu yöntem belgesel tarama yöntemi olarak da bilinir ve genellikle araştırmacıların belirli bir konu hakkında daha derinlemesine anlayış elde etmelerine yardımcı olur. Doküman inceleme sürecinde, yazılı materyallerin incelenmesi, araştırılan olgular hakkında bilgi edinilmesi (Yıldırım ve Şimşek, 2018) ve elde edilen bilgilerin sorgulanması (O'Leary, 2017) ve değerlendirilmesi (Ekiz, 2015), önemlidir. Patton'a (2014) göre, dokümanlar örgütsel süreçlerin perde arkasını ve iç yüzünü görünür hale getirir. Araştırma sorusuna göre, bazen araştırmanın ana verisini oluştururlarken bazen de yardımcı ve destekleyici veri kaynağı olarak araştırmaya katkı sağlayabilirler (Güler vd., 2015). Doküman analizi, belgelerin doğasına uygun olduğu durumlarda özellikle faydalıdır. Örneğin, yönetmelikler, politika

belgeleri veya diğer resmi belgeler gibi belirli kuralları, prosedürleri veya politikaları açıklayan belgelerin incelenmesi için uygundur (Sak, vd., 2021).

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada incelenmek üzere seçilen doküman, günümüzde yürürlükte olan BİLSEM Yönergesi'dir. Bu yönerge, BİLSEM'lerin işleyişi ve eğitim politikalarının belirlenmesinde önemli bir rol oynayan ve özel yetenekli öğrencilerin eğitimi ile öğretim faaliyetleriyle doğrudan ilgili olan tek düzenleme olması (Oruç, Ateş ve Çağır, 2019) nedeniyle seçilmiştir. Yönerge, 2022 yılında yayımlanmış ve en son 2023 yılında güncellenmiştir.

Dokümanın seçimi; kapsamı, içerdiği bölümler, güncelliği ve erişilebilirliği dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Seçilen yönergenin bölümleri detaylı bir şekilde incelenmiş ve bu incelemeler sonucunda notlar tutulmuştur. Bu notlar, yönergenin ana fikirlerini ve içeriğini belirlemek için kullanılmış ve araştırma verilerinin elde edilmesinde temel veri toplama aracı olarak hizmet etmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın süreci 4 evreden oluşmaktadır. Bunlardan ilki mevcut BİLSEM yönergesinin seçim aşamasıdır. İkinci aşama olan belge incelemesi sürecinde seçilen belgenin detaylı bir şekilde analizi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak, yönergenin içeriği ile ilgili genel bir anlayış geliştirmek amacıyla belgede yer alan başlıklar, alt başlıklar ve vurgulanan önemli noktalar gözden geçirilmiştir. Bu sayede belgelerin hangi konuları kapsadığı ve hangi alanlara odaklandığı belirlenmiştir. Daha sonra, belgelerdeki önemli bilgiler özenle not alınmıştır. Elde edilen bu notlar, belge analizinde kullanılmak üzere organize edilmiş ve kategoriler halinde düzenlenmiştir.

Üçüncü aşama olan kodlama aşamasında, yönergenin anahtar konularını ve temalarını tespit etmek için belirlenen kriterler kullanılarak kodlama yapılmıştır. Bu kriterler, yönergenin amacını açıkça ifade eden kelime, konu ve hedefleri temel almıştır. Ayrıca, yönergenin içeriğinde sıkça geçen veya önemli olduğu düşünülen kavramlar da dikkate alınmıştır. Kodlama süreci, belge analizinde kullanılacak verilerin sınıflandırılmasını ve gruplandırılmasını sağlamıştır. Bu süreç, belgelerdeki anahtar konuları ve temaları belirlemek için önemli bir adımdır ve belge içeriğinin detaylı bir şekilde incelenmesini sağlayarak, belirli kriterlere göre sınıflandırılmasını kolaylaştırmıştır. Kodlama planının oluşturulması,

belirlenen kriterlerin belge içeriğine nasıl uygulanacağını belirlemiştir. Belge içeriği kodlanırken belirlenen anahtar kelime veya kavramlar oluşturulan kodlarla işaretlenmiştir.

Son aşama olan analiz kısmında, yönergedeki anahtar kelimeler ve temalar üzerinden detaylı bir içerik analizi yapılmıştır. Bu analiz ile yönergenin içeriğindeki önemli kavramları, ifadeleri ve bağlantıları ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Bu kapsamda yönergenin bütünlüğü ve tutarlılığı da göz önünde bulundurularak her bir konu ve tema, içeriğin anlaşılmasını ve yorumlanmasını sağlayacak şekilde ele alınmıştır. Bu işlem, yönergenin derinlemesine anlaşılmasına ve yorumlanmasına olanak sağlayarak, sonuçların daha sağlam bir temele dayanmasını sağlamıştır.

Bulgular

BİLSEM yönergesinin incelendiği bu çalışmada eğitim ve öğretim süreci ile ilişkili veriler beş tema altında toplanmıştır. Bunlardan ilki, öğrencilerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik temel amaçları içermektedir. İkinci tema BİLSEM'deki eğitim ve öğretim ilkelerini ele almaktadır. Üçüncü tema, eğitim ve öğretim sürecindeki planlama esaslarını açıklamaktadır. Dördüncü tema, eğitim ve öğretim etkinliklerinin organizasyonunu detaylandırmaktadır. Son olarak, beşinci tema ise değerlendirme anlayışını ele almaktadır. Aşağıda, belirlenen temaların ve bu temalar altındaki kodların detayları sunulmuştur.

Öğrencilerin Yetiştirilmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Temel Amaçlar

BİLSEM yönergesi, özel yetenekli öğrencilerin eğitimindeki öncelikleri ve hedeflerini belirlerken Türk millî eğitim sisteminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine dayanan bir yol izlenmiştir. Bu kapsamda, yönerge incelendiğinde, aşağıdaki tablo 1'de sunulan beş kod ortaya çıkmıştır.

Tablo 1

Öğrencilerin Yetiştirilmesine İlişkin Temel Esaslar

Tema	Kod	Açıklama
Öğrenci Yetiştirme	Bağlılık	Öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık ve davranış olarak gösterme konusundaki gelişimlerini desteklemek amacıyla bu ilkelerin eğitim programlarına entegrasyonunu desteklenmektedir.
	Değerler	Öğrencilerin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerleri benimsemesini, korumasını ve geliştirmesini sağlayacak eğitim programları öne çıkarılmaktadır.

Bilim ve Estetik	Bilimsel düşünceyi ve estetik değerleri birleştirerek öğrencilerin bu alanlardaki yeteneklerini geliştirmeye yönelik programlar teşvik edilmektedir.
Yaratıcılık	Öğrencilerin yaratıcı düşünme, keşif, icat, sosyal ilişkilerde başarı, inovasyon, liderlik, iletişim ve sanatsal beceriler kazanmalarını destekleyen eğitim fırsatlarını öngörülmektedir.
Disiplin	Öğrencilerin özel yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışma disiplini kazanmalarını, disiplinler arası düşünme becerilerini geliştirmelerini ve projeler gerçekleştirmelerini teşvik edilmektedir.

Tablo 1, özel yetenekli öğrencilerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik ana amaçları belirlemekte ve BİLSEM yönergesinin bu hedeflere ulaşmada nasıl bir rol oynadığını göstermektedir. Yönergede vurgulanan, Atatürk ilke ve inkılaplarına dayalı bir temel oluşturma amacı 'bağlılık' kodunu oluştururken, öğrencilerin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerleri benimsemesini, korumasını ve geliştirmesini sağlamayı vurgulayan ifadeler 'Değerler' kodunun ortaya çıkmasını sağlamıştır. Aynı şekilde, bilimsel düşünceyi estetik değerlerle birleştirerek öğrencilerin bu alanlardaki yeteneklerini geliştirmeyi hedefleyen ifadeler 'Bilim ve Estetik' kodunu altında toplanmış, yaratıcı düşünme, keşif, icat, sosyal ilişkilerde başarı, inovasyon, liderlik, iletişim ve sanatsal beceriler kazanmalarını teşvik eden açıklamalar ise 'Yaratıcılık' kodunu oluşturmuştur. Son olarak, özel yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışma disiplini kazanmalarını, disiplinler arası düşünme becerilerini geliştirmelerini ve projeler gerçekleştirmelerini vurgulayan amaç 'Disiplin' kodu ile isimlendirilmiştir.

BİLSEM'deki Eğitim ve Öğretim İlkeleri

BİLSEM'deki Eğitim ve Öğretim İlkeleri, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesi ve yürütülmesinde temel bir rehber niteliği taşımaktadır. Bu ilkeler, en genel anlamda BİLSEM'in misyonu ve vizyonu doğrultusunda özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde kaliteyi artırmayı, onları ülke kalkınmasına katkı sağlayacak bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadırlar. Yönerge bu kapsamda incelendiğinde tablo 2'de yer alan 6 kodun ön plana çıkmıştır.

Tablo 2

BİLSEM'deki Eğitim ve Öğretim İlkeleri

Tema	Kod	Açıklama
Performans ve İhtiyaç uyumu		BİLSEM'deki eğitim hizmetleri, özel yetenekli öğrencilerin performansları ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları

	(BEP) temel alınarak yürütülmektedir.
Bütüncül Gelişim	BEP hazırlanırken özel yetenekli öğrencilerin eğitim ve öğretimindeki tüm gelişim alanları bütünlük içerisinde ele alınmaktadır.
Program Bütünlüğü	BİLSEM'de uygulanan öğretim programları, öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarının programları ile bütünlük oluşturacak şekilde hazırlanmakta ve öğrenci merkezli olarak yürütülmektedir.
Üst Düzey Düşünme	Eğitim ve öğretim etkinliklerinde öğrencilerin üst düzey düşünme becerileri kazanmalarını sağlayacak uygulamalara yer verilmektedir.
Dil Becerileri	Öğrencilerin Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanan bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır.
İş Birliği Odaklı Eğitim	Eğitim ve öğretim süreci, öğrencinin kayıtlı olduğu örgün eğitim kurumu, veli ve BİLSEM arasında sağlanan iş birliği ile yürütülmektedir.

Tablo 2, BİLSEM'deki Eğitim ve Öğretim İlkelerini altı temel koda indirgeyerek açıklamaktadır. Her bir kod, öğrencilerin eğitimine yönelik farklı bir yaklaşımı veya ilkeyi temsil etmektedir. "Performans ve İhtiyaç Uyumu" kodu, öğrencilerin performansları ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programları temel alınarak yürütülen eğitim hizmetlerini ifade ederken, "Bütüncül Gelişim" kodu, özel yetenekli öğrencilerin eğitim ve öğretimindeki tüm gelişim alanlarının bütünlük içerisinde ele alınmasını vurgular. "Program Bütünlüğü" kodu ise, öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarının programları ile bütünlük oluşturacak şekilde hazırlanan öğretim programlarının kullanılmasını ve öğrenci merkezli bir yaklaşımın benimsenmesini öngörür. "Üst Düzey Düşünme" kodu, eğitim ve öğretim etkinliklerinde öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini kazanmalarını sağlayacak uygulamalara yer verilmesini ifade ederken, "Dil Becerileri" kodu, öğrencilerin Türkçeyi etkili bir şekilde kullanmalarını hedefler. Son olarak, "İş Birliği Odaklı Eğitim" kodu, eğitim sürecinde öğrencinin kayıtlı olduğu örgün eğitim kurumu, veli ve BİLSEM arasında sağlanan iş birliğinin önemini vurgulamaktadır.

Eğitim ve Öğretim Sürecinde Planlama Esasları

Eğitim ve Öğretim Sürecinin planlanmasında öne çıkan prensipler, BİLSEM'deki eğitim ve öğretim sürecinin önemli bir kısmını oluşturur. En genel anlamıyla belirlenen prensiplere göre, eğitim ve öğretim takvimi, eğitim yılının başından sonuna kadar planlanır ve uygulanan programlar sürekli değerlendirilir. Bu değerlendirme sonuçları, öğrencilerin özel yeteneklerinin fark edilmesi, geliştirilmesi ve yönlendirilmesi için destekleyici programların oluşturulmasında kullanılır. BİLSEM yönergesinde belirtilen esaslar göz önüne alındığında, özellikle eğitim ve öğretim sürecinde önem taşıyan ilke ve uygulamalara ilişkin olarak belirlenen prensipler, aşağıdaki Tablo 3'te detaylı olarak sunulan altı kod olarak altında toplanmaktadır.

Tablo 3

BİLSEM'de Eğitim ve Öğretim Sürecinin Planlama Esasları

Tema	Kod	Açıklama
Eğitim ve Öğretim Sürecinin Planlama Esasları	Esnek Zaman Planlaması	BİLSEM'de gerçekleştirilecek eğitim ve öğretim etkinliklerinin öğrencinin örgün eğitim gördüğü saatler dışında hafta içi ve/veya hafta sonu olacak şekilde planlanması esastır.
	Proje Tabanlı Eğitim	BİLSEM'de özgün ürün, proje ve üretimlerin gerçekleşmesi için öğrencilerin yeteneklerine uygun proje tabanlı, disiplinler arası, zenginleştirilmiş, farklılaştırılmış eğitim programı uygulanır.
	Bireysel ve Grup Eğitimi	BİLSEM'de eğitim ve öğretim hizmetleri, bireysel ve/veya grup eğitimi şeklinde yürütülmektedir.
	Takvim Uyumlu Planlama	Eğitim ve öğretim etkinlikleri, eğitim ve öğretim yılı içerisinde Bakanlıkça hazırlanan ortak yıllık çalışma takvimine göre yürütülmelidir.
	Özel Yeteneklere Destek	BİLSEM'e kayıtlı öğrenciler; sahip olduğu özelliklere göre uyum, destek eğitimi, bireysel yetenekleri fark ettirme, özel yetenekleri geliştirme, proje üretimi ve yönetimi programlarına alınır.
	Disiplinler Arası Yaklaşım	Özel yetenekleri geliştirmeye yönelik programlar disiplin ve disiplinler arası yaklaşımlar dikkate alınarak herhangi bir disiplinde derinlemesine ve ileri düzeyde bilgi, beceri davranış kazandırma amacıyla hazırlanır ve yürütülür.
	Seçmeli Alanlar ve Atölyeler	Öğrenciler, tanılandıkları yetenek alanlarına göre seçim yapar. Seçmeli alanların eğitim programları öğrencilerin yaş ve bilişsel düzeylerine uygun olarak hazırlanır ve BİLSEM yönetimince onaylanarak uygulanır.
	Kültürel Etkinlik Katılımı	Tarihî mekân, müze, sanayi tesisi, üniversite, festival, fuar ve yakın çevre ziyaretleri, konferans, dinleti, konser, sergi, imza günü etkinliklerine katılım ile kurum içi ve dışı bilimsel, kültürel, sanatsal ve sosyal faaliyetlerin tamamı, eğitim ve öğretim etkinlikleri kapsamında değerlendirilmelidir. Eğitim programlarının uygulanmasında üniversite, kurum ve kuruluşlarla bilimsel, sanatsal, kültürel vb. hususlarda iş birliği yapılır.

Tablo 3, BİLSEM'deki Eğitim ve Öğretim İlkelerini altı temel koda indirgeyerek açıklamaktadır. Her bir kod, öğrencilerin eğitimine yönelik farklı bir yaklaşımı veya ilkeyi temsil etmektedir. "Esnek Zaman Planlaması" kodu, BİLSEM'de gerçekleştirilecek eğitim ve öğretim etkinliklerinin öğrencinin okula gittiği zamanların dışında planlandığını belirtir. "Proje Tabanlı Eğitim" kodu, BİLSEM'de öğrencilerin yeteneklerine uygun olarak farklı disiplinler ile işbirliği halinde ve rutin olmayan bir programı uygulandığını ifade eder. "Bireysel ve Grup Eğitimi" kodu, eğitim ve öğretim hizmetlerinin ortaya konulan çalışmaların niteliğine bağlı olarak bireysel ve/veya gruplar halinde yürütüldüğünü vurgular. "Takvim Uyumlu Planlama" kodu, eğitim ve öğretim etkinliklerinin eğitim ve öğretim yılı esas alınarak gerçekleştirilmesini ve çalışmaların yıllık çalışma takvimine göre yürütülmesini ifade eder. "Özel Yeteneklere Destek" kodu, öğrencilerin sahip oldukları yeteneklerin belirlenmesi ve bu yetenekler doğrultusunda uygun programlara alınmalarını belirtir. "Seçmeli Alanlar ve Atölyeler" kodu, BİLSEM'de öğrencilere sunulan seçmeli dersler, etkinlikler ve yetenek geliştirme atölyelerini ifade eder. Bu alanlar, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre

seçebilecekleri ek eğitim fırsatlarını kapsar. "Disiplinler Arası Yaklaşım" kodu, BİLSEM'de özel yetenekleri geliştirmeye yönelik programların farklı disiplinler arası yaklaşımlar dikkate alınarak hazırlandığını ve bazı disiplinlerde derinlemesine ve ileri düzeyde bilgi, beceri davranış kazandırma amacıyla uygulandığını ifade eder. "Kültürel Etkinlik Katılımı" kodu, öğrencilerin eğitim ve öğretim sürecinde sadece sınıf içinde değil, aynı zamanda çevrelerindeki kültürel ve sanatsal etkinliklere katılımının teşvik edildiğini ve eğitim deneyimlerini zenginleştirmenin önemini göstermektedir.

Eğitim ve Öğretim Etkinliklerinin Organizasyonu

BİLSEM yönergesi, eğitim ve öğretim etkinliklerinin planlanması ve yürütülmesinde belirli ilkeleri ve yönergeleri içermektedir. Bu kapsamda, öğrencilerin özel yetenekleri doğrultusunda gelişimlerini destekleyen etkinliklerin düzenlenmesine ilişkin olarak verilen esaslar incelendiğinde aşağıda yer alan sekiz kod ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4

Eğitim ve Öğretim Etkinliklerinde Öne Çıkan Kodlar

Tema	Kod İsmi	Açıklama
Eğitim ve Öğretim Etkinliklerinin Organizasyonu	Tanıtım ve Farkındalık Etkinlikleri	Görsel sanatlar ve müzik alanlarından tanınan öğrenciler için hazırlanan etkinliklerle, ilgili alanların tanıtımı yapılır. Öğrencinin alanlarla ilgili yeteneklerini fark ettirici etkinlikler planlanmaktadır.
	Öğrenci Merkezli etkinlikler	Etkinlikler, öğrenci merkezli eğitim yaklaşımına uygun disiplin veya disiplinler arası yapıda hazırlanmaktadır.
	Özel Yetenek Alanı önceliği ve Yoğunluğu	Öğrencilerin özel yetenekleri geliştirme programında aldıkları eğitim alanlarına öncelik verilmesi ve bu alanlardaki çalışmaların yoğunluğu ön plandadır.
	Disiplinler Arası İlişkiler	Etkinlik sürecinde, disiplinler arası ilişkiler dikkate alınarak öğrencilerin yönlendirildiği disiplinlerde derinlemesine, ileri düzeyde bilgi, beceri, davranış kazanmaları ve bu doğrultuda üretimde bulunmaları sağlanmaktadır.
	Öğrenciyi Tanıma ve Kişisel Gelişim etkinlikleri	Öğrencilerin kişisel, sosyal ve psikolojik gelişimlerine katkı sağlayan, bilimsel düşüncüyü ve estetik duyguları geliştiren etkinlikler yapılır. Etkinliklere ait evraklar öğrenci dosyalarında saklanır. Veriler öğretmenler kurulunda değerlendirilir ve rehberlik öğretmeni tarafından öğrenci dosyasına işlenmektedir.
	Yetenek, Tutum ve Becerileri Fark Ettirme etkinlikleri	Öğrencilerin sahip olduğu yeteneklerin, tutum ve becerilerinin fark edilmesi ve geliştirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.
	Değerlendirme ve Yönlendirme etkinlikleri	Öğrencilerin gelişimlerinin değerlendirilmesi ve yönlendirilmesi sağlanmaktadır.
	Patent ve Fikrî Ürün İşlemleri	Proje sürecinde ortaya çıkan özgün fikirlerin endüstriyel hale getirilmesi için patent, fikrî ürün bildirim ve faydalı model başvuru süreçlerinin yürütülmesi desteklenmektedir.

Tablo 4'deki kodlar, BİLSEM için belirlenen temel etkinlikleri ve bu etkinliklerin amacını ve içeriğini açıklamaktadır. 'Tanıtım ve Farkındalık Etkinlikleri' kodu, farklı alanlardan tanılanan öğrenciler için düzenlenen etkinliklerle ilgili olarak alanların tanıtımını ve öğrencilerin bu alanlardaki yeteneklerini fark etmelerini sağlayan etkinlikleri işaret eder. "Öğrenci Merkezli Etkinlikler" kodu, öğrenci merkezli eğitim yaklaşımına uygun olarak düzenlenen etkinlikleri temsil eder. 'Özel Yetenek Alanı önceliği ve Yoğunluğu' kodu, öğrencilerin özel yeteneklerini geliştirme programında aldıkları eğitim alanlarına öncelik verilmesini ve bu alanlardaki çalışmaların yoğunluğunu vurgular. 'Disiplinler Arası İlişkiler' kodu, etkinlik sürecinde disiplinler arası ilişkilerin dikkate alınarak öğrencilerin yönlendirildiği disiplinlerde derinlemesine bilgi, beceri ve davranış kazanmalarını sağlar. 'Öğrenciyi Tanıma ve Kişisel Gelişim etkinlikleri' kodu, öğrencilerin kişisel, sosyal ve psikolojik gelişimlerine katkı sağlayan etkinlikleri içerir ve bu etkinliklere ait veriler öğretmenler kurulunda değerlendirilir. 'Yetenek, Tutum ve Becerileri Fark Ettirme etkinlikleri' kodu, öğrencilerin sahip olduğu yetenekleri, tutumları ve becerilerini fark etmelerini ve geliştirmelerini sağlayan çalışmaları ifade eder. 'Değerlendirme ve Yönlendirme etkinlikleri' kodu, öğrencilerin gelişimlerinin değerlendirilmesini ve bu değerlendirmelere dayanarak yönlendirilmelerini sağlar. 'Patent ve Fikrî Ürün İşlemleri' kodu, proje sürecinde ortaya çıkan özgün fikirlerin endüstriyel hale getirilmesi için yapılan patent, fikrî ürün bildirimini ve faydalı model başvuru süreçlerini içerir.

Değerlendirme Anlayışı

Yönerge BİLSEM için belirlenen eğitim ve öğretim etkinliklerinin değerlendirme boyutuyla ilgili bir takım ilkelere vurgu yapmaktadır. Bu kapsamda, öğrencilerin özel yetenekleri doğrultusunda gelişimlerini değerlendirmeyi amaçlayan esaslar incelendiğinde aşağıda yer alan üç kod ön plana çıkmaktadır.

Tablo 5

Değerlendirme Anlayışı

Tema	Kod İsmi	Açıklama
Değerlendirme Anlayışı	Performans	Değerlendirme programları uygulama sürecinde ve sonunda öğrencilerin performanslarını ve yapılan etkinliklerin ne düzeyde başarılı olduğunu belirlemeyi amaçlamaktadır.
	Süreç- Sonuç	Her eğitim programında, programların süreç ve sonuç değerlendirmesi danışman öğretmenlerce yapılmaktadır.
	Değerlendirme	

Gözlem Evrakları	Her kademedeki eğitim programı uygulamasını sürdüren öğretmenler, öğrenciler hakkında hazırladıkları bütün gözlem evrakını rehberlik öğretmenine teslim etmektedirler.
------------------	--

Tablo 5’te yer alan kodlar BİLSEM yönergesinde yer alan performans değerlendirme, süreç-sonuç değerlendirme ve gözlem evrakları gibi kodlar, öğrencilerin eğitim performanslarını ve yapılan etkinliklerin başarısını değerlendirmek için kullanılan önemli araçları temsil eder. “Performans değerlendirme” kodu, öğrencilerin eğitim sürecinde ve sonunda gösterdikleri performansları değerlendirerek başarı düzeylerini belirlemeyi amaçlar. “Süreç-sonuç değerlendirme” kodu ise her eğitim programında uygulanan bir değerlendirme yöntemidir. Programların süreç ve sonuçlarını danışman öğretmenler tarafından değerlendirilir ve BİLSEM modülündeki, eğitim programı değerlendirme tablosu ilgili alan öğretmenlerince doldurulur. “Gözlem evrakları” ise her kademedeki eğitim programı uygulamasını sürdüren öğretmenler tarafından hazırlanan ve öğrenciler hakkında yapılan gözlemleri içeren belgelerdir; bu evraklar rehberlik öğretmenine teslim edilir. Bu şekilde, BİLSEM yönergesi değerlendirme faaliyetlerine ilişkin önemli adımları ve süreçleri belirlemektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma, Türkiye'deki eğitim sisteminin yapılanması ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) yönergesinin incelenmesi üzerine odaklanmıştır. Türkiye'de eğitim sistemi, kanunlar, yönetmelikler ve yönergeler aracılığıyla şekillendirilmiştir (Özalbant, 2016). Bu düzenlemeler arasında yer alan Milli Eğitim Temel Kanunu gibi kanunlar genel çerçeveyi belirlerken, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikler ve yönergeler detayları düzenlemektedir.

Bu çalışmada incelenen BİLSEM yönergesi, 1995 yılında yayınlanan ilk yönergeden sonraki yedinci yönerge'dir. Bu yönerge de daha öncekiler gibi genel anlamda BİLSEM'lerin kuruluşu, öğrenci seçimi, kayıt kabul işlemleri, öğretmenlerin seçilmesi ve hizmet içi eğitimleri ile bilim ve sanat merkezlerinde gerçekleştirilecek eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır. Ancak, mevcut yönergede öncekilerden farklı olarak mezun öğrencilere ilişkin verilerin toplanarak uygulanan eğitim öğretim programlarının çıktılarının ölçülmesi ve değerlendirilmesine de vurgu yapılmaktadır. Mezunların BİLSEM ile ilişkisinin devam etmesi adına mezun mentorluğu gibi çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı belirtilmiştir (Torunoğlu ve Taşdemir, 2020). Bu kapsamda

yönergede yer alan mezun öğrencilere ilişkin açıklamalar ümit verici niteliktedir. Bununla birlikte, çeyrek asırdan fazla bir süredir hizmet veren bu kurumların bu süre zarfında ortaya koydukları performansların ve yetiştirdikleri öğrencilerin nitelikleri hakkında değerlendirme yapılması adına geç kalmış ama önemli bir gelişme olduğu söylenebilir.

BİLSEM yönergesinin, özel yetenekli öğrencilerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik temel amaçları belirlerken Dönertaş (2023), tarafından ifade edildiği haliyle normlar hiyerarşisine uygun bir şekilde düzenlediği söylenebilir. Bu düzenlemede en temel dayanak anayasanın, kişilerin, eğitim haklarını kapsayan ve özel eğitim ihtiyacı olan kişilerle ilgili olarak devletin tedbir alma noktasında sorumluluğu bulunduğunu (Bozatay ve Turan, 2023) ortaya koyan 42. Maddesidir. Bu kapsamda incelenen yönergenin hukuki anlamda yeterli düzeyde ve özel yetenekli bireylerin eğitimine ilişkin olarak eşitlik ilkesine aykırı olamayan, anayasal bir sorumluluk çerçevesinde düzenlendiği söylenebilir. Bundan farklı olarak BİLSEM’lerde yaşanan bazı aksaklıkların yönerge yetersizliği kaynaklı olduğu (Çelikten, 2017) belirtilmektedir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları da bu durumu destekler niteliktedir. Özellikle yönergenin, eğitim öğretim faaliyetlerinin detaylandırılması ve okutulacak müfredat, kullanılacak ders materyalleri gibi önemli hususlara ilişkin konularda açıklama boyutunda yetersiz kaldığı ifade edilebilir.

Yönerge, öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık, millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerleri benimsemesi, bilimsel düşüncüyü estetik değerlerle birleştirme, yaratıcı düşünme ve disiplin kazanma gibi becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu temel amaçlar, MEB (2018) öğretim programlarında yer alan Türk millî eğitim sisteminin genel amaçlarıyla paralellik göstermektedir. Ülkemizdeki özel yetenekli öğrenciler için gerçekleştirilen uygulamaların bu bireylerin sahip oldukları becerilerin niteliğini artıracığı bilinmektedir (Oruç ve Çağır, 2022). Bu yönüyle, BİLSEM yönergesinin özel yetenekli bireylerin yetiştirilmesi noktasında bir farklılık ortaya koymayışının bir eksiklik olduğu söylenebilir.

Araştırmanın bulguları, BİLSEM’deki eğitim ve öğretim ilkelerinin, özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde kaliteyi artırmayı ve onları ülke kalkınmasına katkı sağlayacak bireyler olarak yetiştirmeyi hedeflediği belirlenmiştir. Bu bağlamda incelenen yönerge üzerinde bilinenden bilinmeyene öğretim ilkesi, soyuttan somuta ilkesi veya açıklık ilkesi gibi genel öğretim ilkelerinden (Yeşilyurt, 2020) fazla bahsetmediği belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırma bulguları arasında yer alan; performans ve ihtiyaç uyumu, bütüncül gelişim ve program bütünlüğü gibi ilkelerin genel ilkeler arasında yer alan öğrenciye yönelik ilkesi

kapsamında değerlendirilebileceği söylenebilir. Bu durum öğrenciye görelilik ilkesinin yönergede baskın bir şekilde vurgulandığı ve ilkelerin belirlenmesi noktasında belirgin bir etkisinin olduğu şeklinde ifade edilebilir.

Yıldırım (2020), öğretim planlamasının verimliliği artırdığını, zaman planlamasında öğretmenlere yardımcı olduğunu ve süreci dağınıklıktan kurtardığını vurgulamaktadır. BİLSEM yönergesinde yer alan eğitim ve öğretim sürecinin planlanmasına ilişkin esaslar, esnek zaman planlaması temelinde, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına ve öğrenme hızlarına uygun bir planlama yapılmasını öne çıkarmaktadır. Bu yaklaşım, öğrenciler ve öğretmenler için daha etkin bir öğrenme ve iyi bir zaman yönetimi sağlamak adına verimli bir planlama olanağı sunmaktadır. Bu tür uyumlu bir planlama, eğitim sürecinin organize ve sistematik bir şekilde ilerlemesine yardımcı olur. Böylece, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin eğitim sürecinde daha planlı ve verimli olmaları sağlanır.

BİLSEM yönergesinde organizasyonu ile ilgili esasların belirtildiği eğitim ve öğretim etkinlikleri, genellikle okul veya eğitim kurumları tarafından düzenlenen öğrenci etkinliklerini kapsamaktadır. Bu bağlamda ortaya konulan esaslar, etkinliklerin öğrencilerin kişisel gelişimlerini desteklemek, özel yeteneklerini keşfetmek ve geliştirmek, disiplinler arası ilişkileri güçlendirmek gibi amaçlarla yapılmasının temel alındığını göstermektedir. Ayrıca bu etkinliklerin öğrenci merkezli olmaları ve öğrencilerin aktif katılımını gerektirmeleri de vurgulanan özelliklerindedir. Bu kapsamda, yönergede etkinlik kavramının farklı anlamlarda ele alındığı söylenebilir. Bunlara örnek olarak yönergede yer alan etkinliklerden bazılarının, Margolinas (2013) tarafından yapılan tanıma uygun olarak, öğretmenlerin öğrencilerine belli bir olguyu ya da durumu göstermek, onlarla etkileşim kurmak amacıyla kullanılması istenen çalışmalar şeklinde ele alınması verilebilir. Bundan farklı olarak bazı etkinlikler ise Yiğitcan-Nayir ve Bulut (2020) tarafından yapılan tanımda vurgulandığı şekliyle, öğretmen rehberliğinde öğrenciler tarafından, bireysel veya grup olarak çalıştıkları, çeşitli görevleri içeren süreçler şeklinde değerlendirilmektedir. Yönergede etkinliklere farklı anlamların yüklenmiş olması zenginleştirme çalışmalarının bir yansıması olarak düşünülebilir. Buna paralel olarak öğretmenlerin etkinlikler arasında tercih yaparken değişik özellikleri dikkate aldıkları da (Özbey ve Özmantar, 2023) düşünüldüğünde bu zenginliğin daha da artabileceği ifade edilebilir.

Yönergede benimsenen değerlendirme anlayışı, öğrencilerin özel yetenekleri doğrultusunda gelişimlerini değerlendirme süreçleri temelinde ele alınmıştır. Önerilen değerlendirmeler öğrencilerin performanslarını belirlemeyi amaçlamakta ve danışman

öğretmenler tarafından gerçekleştirilmektedir. Çağlar ve Kılıç (2019), öğretmenler tarafından yapılan değerlendirmeler ile merkezi olarak yapılan değerlendirmeler arasında belirgin farklılıklar olduğunu belirtmektedir. Bu kapsamda BİLSEM'lerde merkezi ve ortak bir değerlendirmenin olmayışı bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Öneriler

Bu çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak, aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

BİLSEM'lerin yönerge yerine yönetmelik ile idare edilmesi daha uygun olacaktır. Düzenlenecek yönetmelikler, yönergelere göre daha güçlü hukuki bağlayıcılık ve detaylı düzenlemeler sunarak BİLSEM'lerin işleyişini iyileştirecek, merkezi ve standart değerlendirme sistemleri ile mezun verilerinin toplanmasını sağlayacaktır.

Özel yetenekli öğrencilerin eğitimiyle ilgili kurumsal düzeyde mevzuat düzenlemeleri çalışmaları yapan Gazi Üniversitesi gibi kurumların çalışmalarından elde edilen sonuçların MEB tarafından BİLSEM yönergelerine aktarılması önerilebilir. Bu tür çalışmaların sonuçlarının yönergelere dâhil edilmesi, BİLSEM'lerin özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde kaliteyi artırma hedefine ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

BİLSEM'lerde öğrencilerin performanslarını daha objektif ve tutarlı bir şekilde değerlendirmek amacıyla merkezi ve ortak bir değerlendirme sistemi oluşturulabilir. Bu sistem, farklı BİLSEM'lerde öğrenim gören öğrencilerin eğitim seviyelerini karşılaştırılabilir hale getirerek, eğitim kalitesini artırmaya yönelik verimli adımlar atılmasına olanak sağlayacaktır.

Yönergede eğitim öğretim faaliyetlerinin detaylandırılması ve müfredat ile ders materyallerine ilişkin konularda daha kapsamlı açıklamalar yapılabilir. Ayrıca, BİLSEM'lerdeki eğitim ve öğretim sürecini iyileştirmek için düzenli bir izleme ve değerlendirme mekanizması oluşturulabilir. Bu mekanizma, BİLSEM'lerin faaliyetlerini sürekli olarak gözden geçirerek gelişmeleri takip etmelerine ve gerektiğinde iyileştirmeler yapmalarına olanak tanıyacaktır.

Kaynakça

- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi.
- Bozaday, Ş. A., & Turan, Ş. (2023). Cumhuriyetin altın çocukları özel yetenekli bireylere yönelik hukuki zemin ve politika belgelerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(49-1), 371-392. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.1353310>
- Cengiz, E. (2021). Türkiye'deki kurumsal akademik arşivler üzerine bir değerlendirme. *Arşiv Dünyası*, 8(1), 41-54. <https://doi.org/10.53474/ad.855508>
- Çağlar, M., & Kılıç, A. (2019). Merkezi sınav ve öğretmen yapımı sınavların bazı değişkenler açısından incelenmesi: ortaöğretime geçiş sınavı örneği. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4), 1288-1305. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2020.-416761>
- Çelikten, Y. (2017). Üstün yetenekli çocuklar ve BİLSEM. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4(3).
- Dönertaş, A. B. (2023). Türk eğitim sisteminde okul öncesi eğitimin ulusal yasal dayanakları. In *Eğitim Bilimleri Araştırmaları-IV* (pp. 113-140). Özgür Yayınevi.
- Ekiz, D. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Erkılıç, T. A. (2022). *Pedagojik, sosyal, ekonomik ve politik yönleriyle eğitim: Eğitim sosyolojisi*. Anı Yayıncılık.
- Gülcan, M. G. (2019). *Eğitim hukuku*. Pegem Akademi.
- Karaman-Kepenekci, Y., & Taşkın, P. (2019). *Eğitim hukuku*. Siyasal Kitabevi.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, E., & Dağlı, A. (2023). Uygulama boyutuyla normlar hiyerarşisi. *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), 578-604.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Margolinas, C. (2013, July). Task design in mathematics education. Proceedings of ICMI study 22. In *ICMI Study 22*.
- MEB (2024a). Bilsem nedir?, <https://orgm.meb.gov.tr/www/bilim-ve-sanat-merkezleri-nedir/icerik/1955>. 12.03.2024 tarihinde alınmıştır.
- MEB (2024b). Mülga yönergeler. <https://www.meb.gov.tr/mevzuat/liste.php?ara=25>. 14.02.2024 tarihinde alınmıştır.

- MEB (2024c) BİLSEM yönergesi. (https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_12/19153952_milliegitimbakanligib_ilmivesanatmerkezleriyonergesiveekleri.pdf). 10.01.2024 tarihinde alınmıştır.
- O’Leary, Z. (2017). *The essential guide to doing your research project*. SAGE Publications Inc.
- Oruç, Ş., & Çağır, S. (2022). Bilim ve sanat merkezleri üzerine yapılan akademik çalışmaların değerlendirilmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(2), 398-412. <https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.1202074>
- Oruç, Ş., Ateş, H., & Çağır, S. (2019). Türk eğitim sisteminde geçmişten günümüze üstün yetenekliler için yapılan uygulamalar. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 2(2), 253-273.
- Özbey, N., & Özmantar, M. F. (2023). Material features that determine the activity preferences of mathematics Teachers. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, 10(1), 18-36. <https://doi.org/10.30900/kafkasegt.1163539>
- Özalbant, E. (2016). Türk eğitim sisteminin teşkilat yapısı, kademelendirilmesi ve yasal dayanakları. Ayşen Bakioğlu (Editör). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, 195-224.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage publications.
- Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Şendil, Ç. Ö., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <http://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Seyidoğlu, H. (2016). *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı*. Güzem Can Yayınları.
- Torunoğlu, H., & Taşdemir, M. (2020). Bilim ve sanat merkezlerinin mezun ve veli gözüyle değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15, 3. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.42252>
- Yeşilyurt, E. (2020). Öğretmenin pusulası: Genel Öğretim İlkeleri. *Ekev Akademi Dergisi*, 24(83), 263-288.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, E., & Yıldırım, Ö. (2020). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin ders planlama yeterliklerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(228), 7-37. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.824820>

Yiğitcan-Nayir, Ö., & Bulut, S. (2020). Etkinlik kavramının matematik öğretimindeki tarihsel gelişimi. In *Matematik Eğitiminde Etkinlikler ve Uygulamaları*. Pegem A Yayıncılık.